

Zilele Culturale Maghiare Clujene 2023

Rarități muzicale

A 14-a ediție a Zilelor Culturale Maghiare Clujene a adus o mulțime de manifestări muzicale, în toate genurile. Am ales câteva concerte care mi-au trezit interesul prin conținutul lor deosebit.

De la Bach la Piaf, cu vioară, voce, teremin și orchestră

Nu am auzit niciodată până acum un instrument teremin live. Acesta a fost motivul pentru care am ales recitalul susținut de Katica Illényi (Budapesta). Părți din concerte de Bach au excelat nu numai cu vioara, ci și cu vocea. Șansonete și canzonete, nu numai cu vocea, ci și la teremin. Melodii celeste, nu numai la teremin, ci și cu vioara. Katica Illényi este o artistă totală, dezinvoltă și comunicativă, care ne-a explicat cum produce sunetele eterice ale instrumentului cu mâna dreaptă și modulează intensitățile cu mâna stângă, întruchipând onomatopee de păsări și de motociclete.

Se spune că dirijorii și orchestrele își dau examenul atunci când acompaniază. În această seară, Orchestra Operei Maghiare de Stat clujene și dirijorul Szabolcs Kulcsár au luat calificativ maxim, cu brio!

Portret de compozitor: Árpád Könczei

Compozitorul (n. 1959) a fost unul dintre cei mai buni studenți ai maestrului Cornel Țăranu. El și-a desfășurat cariera îndeosebi la Budapesta, înfățișându-se acum cu un concert de autor în orașul formării sale. Cele cinci lucrări camerale alese au configurat trăsăturile personalității sale creatoare, prin însușiri ca: dramaturgia coerentă, bazată pe înlănțuirea de gesturi sonore esențializate, inspirația din folclorul Câmpiei Transilvaniei, elemente expresioniste, conținuturi estetice pregnante – îndeosebi tragice, dar și cu accente ludice. Ceea ce muzicologul Francisc László constatare într-un studio din anii 1970, anume că Bartók nu poate fi urmat în mod creator, ci doar epigonic, pare să fie contrazis de Könczei și de componistica postmodernă...

Dintre lucrările prezentate, am apreciat îndeosebi piesa „Pentru șapte corzi” (2020-2021), un duo în care braciul oferă fundalul întunecat pe care culorile vii ale viorii sunt puse în valoare. Cvartetul de coarde nr. 5 (2020-2022) a fost cel mai eufonic, datorită unor elemente sonore familiare, însă inedite pentru acest ansamblu: sugestii de cutiuță muzicală, respectiv, de dansuri din Câmpia Transilvană, cu vădite mesaje nostalgice. Interpreții Ákos Török (pian), Zsombor Könczei (vioară), Bálint Könczei (braci), Sándor Antal (violă) și Cvartetul *Danubius* au realizat portretul componistic în mod dedicat și convingător.

În autoprezentarea sa bilingvă, cu versiunea în limba română aleasă și fluentă, compozitorul a menționat apetența sa deosebită pentru integrarea taragotului în muzica proprie. Așteptăm să auzim și asemenea lucrări!

***Lux ex tenebris* – cantilene și candel**

Schola Cantorum Transylvanensis a luat ființă în urmă cu doi ani, sub conducerea dirijorală a lui Erzsébet Windhager-Geréd (Viena, originară din Cluj). Formația vocală cu 12 membri a susținut un recital *a cappella* cu un program de muzică gregoriană, renașcentistă, modernă și contemporană. Calitățile tehnice (voci cristaline, echilibru, omogenitate) au fost surmontate doar de cele artistice, catalizate de căldura sufletească.

Componenta interactivă intenționată prin distribuirea unor partituri în rândurile publicului a reușit mai puțin, fiindcă notele erau prea mici ca să poată fi citite în semiîntuneric, dar atât cât s-a putut, a creat un efect special pentru ascultători, care, fonetic vorbind, au fost scufundați în muzică. Efectele de imersiune s-au intensificat olfactiv, prin aroma de ceară topită.

Discutabilă a fost opțiunea pentru redarea *a cappella* a fragmentului *Gute Nacht, o Wesen*, din motetul *Jesu, meine Freude* de Bach, care a sunat impropriu pentru idiomaticele bachiană. Știm că edițiile de prestigiu și practica interpretării istorice adaugă la vocile de cor orgă și/sau instrumente *colla parte*. De asemenea, cred că ar trebui ținut cont de faptul că vechile acordaje erau mai jos decât cele de acum. În afară de aceste mențiuni, sunt convinsă că am experimentat muzica sacră în mod autentic.